

Štev. 3.

V Ljubljani, dne 7. marca 1912.

Leto IV.

Draginja na kmetih.

Marsikdo je opazil, kako naglo se množi poraba tujih živil in drage obleke na kmetih. Že davno so minuli časi, ko je kmet skoro vse, kar je potreboval, doma pridelal. Zdaj gredo milijoni in milijoni iz dežele za kavo, sladkor, žganje, pivo, milo, obleko, čaj in razne druge reči, na katere so se naši ljudje navadili. Vsaka družina da za take kupljene reči po več sto kron na leto, pogosto veliko več, kakor dobijo za vse svoje pridelke. Kjer se pa stalno več izda kakor pridobi, propade prav gotovo gospodarstvo. V zadnjem času so se napravili mogočni karteli, mogočne zveze, ki imajo namen, vse te reči še prav znatno podražiti. To kupovanje tujega blaga ima za gospodarstvo zelo slabe posledice. — Čim bolj se bomo navadili na tuje blago, tem slabša bo naša bilanca, ker bomo več kupili, kakor prodali. Poglejmo bolj natančno le nekaj teh predmetov, da se prepričamo o gospodarski dolžnosti omejiti nakup tujih reči le na najpotrebnejše.

1. Kava je postala skoro povsod vsakdanja hrana. Popred se jedli zjutraj žgance in zelje. Dopoldne je dobil vsak domačih velik kos kruha, pa je bilo opravljeno. Zdaj so začeli povsod s kavo. Gospodinji je bilo všeč, ker ni bilo treba žgancev kuhati, drugim tudi, ker je bila to sladka in prijetna jed. Da ni dala dosti moči, je bilo seveda tudi res. Zahtevali so potem krepkejšo malco. Navadno so pa zavoljo slabše hrane tudi manj delali.

Zdaj je kava vsako leto dražja. Sama Brazilijska pridelala do 16 milijonov vreč kave. Da bi se cena povzdignila, je brazilijska vlada nakupila večino pridelkov. Leta 1906 je pridržala osem milijonov vreč kave, da bi cena prehitro ne padla. 1. jul. 1910 je bila cena kave na debelo v Trstu 100 kg 40 K. 1. okt. 1911 79 K, zdaj je čez 90 K. Torej se je povzdignila cena za več, kakor za 100

odstotkov. — Da bi ne bilo preveč blaga, so se bogatini, ki imajo te plantaže v roki, sami domenili, da bodo manj pridelovali. Rajše so sami uničili drevesa, kakor da bi kavo poceni dali. Danes stane kava v Trstu 93 h, carina 88 h, skupno 1 K 81 h. Predno pa pride do kmeta, stane ista kava 3 K in čez. Vsake roke se prav veliko prime in vsaka boljše živi, kakor kmet ali delavec, ki jo uživata. Če bodo te razmere naprej šle, se prav gotovo kavine cene ne bodo znižale. Na Avstrijskem porabimo kave za 60 milijonov kron. Ker se je cena podvojila, moramo plačati zdaj 120 milijonov. Denar gre na tuje, doma nam ga pa manjka.

2. Bombaž se rabi za kotenino, navadno obleko, rute in vse drugo bombaževo blago. Na celem svetu se ga pridelala do 3000 milijonov kg. Od te velike množine da le Severna Amerika 86 odstotkov. Tamošnji milijonarji so se zdaj domenili, da ne bodo bombaža več poceni dajali. Dali so na 2 milijona bal po 125 K predplačila, torej skupno 250 milijonov kron. Vsak pridelovalec se je moral zavezati, da bo v prihodnje za četrtno zmanjšal pridelovanje bombaža. Najprej pokupijo blago, da velika množina ne bi cene doli pritislila, potem pa hočejo pridelovanje omejiti, da bi bogatini vedno dobro želi. Tako so počeli že od nekdanj Nizozemci. Če so se balí, da bo ob dobrih letinah prišlo preveč blaga na trg, so potopili cele ladje najboljšega čaja ali dišav, da so ostalo tem dražje prodajali.

3. Prav isto prizadevanje je pri čaju, kakao, gumi indigo, bakru in drugih rečeh, katere moramo na tujem kupiti. Kapitalisti so se polastili kupčije ter brez usmiljenja cene določujejo.

4. Posebno pozornost zasluži tudi sladkor. Tovarnarji določujejo cene in spravijo milijone čistega dobička iz ljudstva. Kmetje, ki pridelujejo sladkorno peso, so letos tudi sklenili zvezo, da ne dajo več pese poceni. Sicer so ravno kmetje, ki pridelujejo sladkorno

peso, prav na dobrem, brez dvoma najboljši v celi državi, vendar je upravičeno, če zahtevajo od večjega dobička tovarnarjev tudi zase malo korist. Zdaj so tako-le uredili: Tovarna plača peso 100 kg najmanj po 2 K 10 h. Če se proda izdelani sladkor (Rohzucker) po 20 K 1 q, se plača za 1 q pese 2 K 15 h. Če gre cena sladkorja naprej, se dvigne tudi cena pese, in sicer za vsako krono zvišane cene sladkorja se plača 5 h za 1 q pese več do najvišje cene 3 K za peso, ako se dobi za sladkor 35 do 37 K. To je sicer za kmete, ki pridelujejo peso, zelo dobro, za nas pa, ki rabimo sladkor, bo prav slabo.

5. Po istem načinu se draži tudi žganje, pivo, cikorijska in petrolej. Bogatini hočejo vedno večji dobiček. En sam vinar pri kilogramu prinese milijone oderuhom. Zraven pridejo še indirektni davki. Že zdaj obdavči vsaka vlada najraje predmete, ki se od drugod vpeljejo, in nalaga davek na domače užitnine. Zemljiški davek znaša v celi državi 53 milijonov kron, carina je pa za tekoče leto proračunjena na 175 milijonov 620.000 K, davek od žganja 965 milijonov, od piva 73 milijonov, od sladkorja na 150 milijonov, od vina 138 milijonov, od mesa 1725 milijonov, mineralna olja 236 milijonov. Skupno dobi naša država od užitnine 391947 milijonov.

Kadar bo finančni minister zopet v zadregi, kar se vsako leto ponavlja, bodo gotovo zopet indirektno davke navili. Čim bolj se bomo navadili na tuje pridelke, več bomo plačevali davkov, slabše bo naše gospodarstvo.

To ravnanje ima za naše ljudstvo prav slabe posledice. Brez potrebe gre veliko našega denarja iz dežele. Pri nas je pomanjkanje, drugi bogatijo z našimi žulji. Prav v zvezi s tem žalostnim pojavom opazujemo, da v krajih, kjer se ljudje precej izseljujejo, zelo hitro pada cena zemljišč, ker nikjer ni gotovine. Nič ne pomaga, da ljudje drago prodajo svojo živino, da dobijo pre-

cej za žito in mleko. Shajati ne morejo, ker se preveč zapravi. Kam bomo prišli na ta način?

Vidimo pa še druge žalostne pojave. Večji gospodarji komaj dobijo dekle za prašiče in krave. Vse pa sili v lahke službe in v mesta. Mlado dekle, ki se je navadilo lahke hrane in modne obleke, nima ne veselja ne moči za težka dela. Gospodarji, ki se tem novotarijam udajo, si sami končujejo prihodnji rod. Kdor uživa krepko hrano, ga kar samo žene na delo, kdor nima moči, se mu delo kmalu pristudi.

Zadnji čas je, da se odvrnemo od krive poti, na katero smo zašli. Kako pa more boljše postati? Opustiti moramo slabe navade in se oprijeti razumnega napredka. Tu le nekaj misli. Skoro povsod se zdaj tudi na kmetih kava zjutraj kuha. Gospodinja meni, da s kavo prav veliko prihrani. Skuha veliko črnega in pridene malo mleka, tudi za kruh se boji, ker so spomladi vsako leto na pičlem. Kaj se s tem doseže? Kava ni prav nič redilna, delavni človek pa mora imeti zadosti hrane, da ostane pri moči. Gospodinja ne bo mogla domače tako na jed odvaditi, kakor je Ribničan svojega konja. Če se otroci res navadijo na kavo in ne dobe čez dan zadosti hrane, bodo ostali slabotni in nerazviti. Mali prihranek zelo škoduje otrokovemu zdravju. Navadno se pa odškodujejo domači z obilnejšo malco, pri čemur je gospodar po nepotrebem na škodi. Gospodinja ima res s kavo najmanj opraviti.

Boljše bo torej, da se vrnemo nazaj k žgancem, k stebru naše dežele. Kako dobro smo nekaj zjutraj kosili! Najprej je prišla gospodinja kisló zelje z ocvirki, ki je želodec uredilo za cel dan. Potem so prišli dobro zabeljeni žganci na mizo. Po hiši je kar zadisalo in vsak je žlico stisnil, kakor bi se na vojsko pripravljali. Ko so bolj zabeljeno z vrha pobrali, je prišla gori še cela latvica posnetega mleka. Če so hoteli bolj imenitni biti, so se tudi s sirovim postavili. Najedli so se tako, da so s kosom kruha prav lahko do opoldne tudi pri košnji ali mlatvi obstali. To kosilo je bilo poceni. Žito je doma zrastle, prašiča so zaklali, krave pomolzli, le sol je bilo treba kupiti. Tudi zdaj bi bili domači žganci boljše, kakor kava. Za žgance je posneto mleko prav dobro. Če pa daš tudi neposnetega, imaš vendar še vedno poceni kosilo. Ker je mleko drago, prašiči pa poceni, bo najboljše, da malo bolj zabeliš in potem posneto mleko za žgance porabiš.

Boljši kakor kavo bi bilo ljudem dajati neposneto mleko in dosti kruha.

O čaju še govoriti ni treba. To je za družine pravi strup. Kjer se je vdomačil, se bo na zdravju gotovo poznalo. Ženske poznejša leta po glavni trga, otroci so slabotni. Gre pa za čaj, sladkor, rum in špirit na tisoče denarja iz dežele. Lipov ali bezgov čaj je veliko bolj zdrav in zraven ne stane nič, ker se doma dobi.

O sladkorju raje molčimo. Kot hrana ni 1 kg niti 20 h vreden. Če se ljudi

tako odira, kakor smo v zadnjem času brali, bi bilo najboljše porabo sladkorja kolikor mogoče omejiti. Le v naši deželi damo na leto 7 milijonov kron za sladkor. Dobra polovica bi se prav lahko prihranila. Razne kavine primesi, ki so se ljudem zelo priljubile, stanejo zdaj na stotisoče v enem letu, ko niso nič drugega, kakor navadni ječmen, katerega bi gospodinja prav lahko doma pripravila.

Koliko se izmeče po nepotrebem za modno obleko, ne bom omenjal. Vsaka pomlad prinese novo nošo, bolj našopirjeno od prejšnje. Na tisoče gre po nepotrebem denarja iz dežele in vsaka taka neumnost nam vzame nekaj domačega zdravega kmečkega duha, na katerem sloni naš narod.

Trikrat, desetkrat toliko, kakor ženske na obleki zapravijo moški na pijači in tobaku. Kaj nam pomaga povzdigniti gospodarstvo, ko gre skoro ves denar na tuje za reči, od katerih nimamo dobička. Vsi narodi od starih Babilonov, Grkov in Rimljanov do sedanjih prebivalcev velikih mest, ki so se vdali mehkužnemu življenju, so propadli. Mi moramo narodove moči zbirati in jih množiti, ne pa sami uničevati. Kar je torej mogoče doma napraviti ali prihraniti, naj se povsod zgodi. Gotovo je, da ne bodo začeli več na kmetih nositi platnenih hlač in peči ovsenjak, vendar naj se kaže povsod krepka in zdrava priprostost. Čim manj smo odvisni od tujcev, boljši bo za našo prihodnost.

Prav velikega pomena za obstoj dobrega kmečkega stanu je tudi sadjarstvo. Kjer bo dosti sadja, bo imel kmet domačo hrano s sadjem, ki je vedno zdrava, domačo pijačo in vedno vir prav lepih dohodkov. Kdor hoče imeti dobro gospodarstvo, naj zasadi kolikor mogoče veliko sadja. Če sam ne zna, naj povabi sadjarskega inštruktorja, ki bo vedno rad prišel. Pri nas bi lahko imeli desetkrat toliko sadja, kakor ga imamo. Dober sadni vrt je vedno dokaz skrbnega gospodarja. Tudi za letos je še čas, kar hitro se loti, da ne bo zamujeno.

Nekaj nasvetov k pomladni selvi.

Kakor vsak stan, mora tudi kmet gledati, da bo kar največ dobil od svojega dela. Sejati in saditi mora torej take rastline, ki mu največ donajajo. Dokazano je, da izmed vseh rastlin na boljše pesa zemljo izrabi, torej tudi kmetu največ donese. Vemo tudi, da je pesa prav dobra krma za prašiče in molzne krave. Kolikor sem mogel na svojih njivah opazovati, sem se prepričal, da dá dobra pesa več kakor še enkrat toliko dohodkov kakor žito.

Sejte torej veliko, veliko pesa! Zavozl na pesno njivo nekaj voz gnojnice in potresi po brazdah na 1 mernik posejanja do 30 kg superfosfata. Pesa potrebuje veliko kalija. Če imaš kajnit ali kalijevo sol, potrosi ga precej, še

pred oranjem en mesec do 14 dni, da se bolj raztopi. Nobena domačih rastlin ni za kalij tako hvaležna kakor pesa. Ker bo pesno seme letos malo dražje, bi kazalo kar v vrste sejati s strojem. Na vsak način bomo pa morali vpeljati za vsako setev valjarje, ki so drugod že v navadi. Če pade seme na tak prostor, da se ga prst ne tišči, ne more pognati. Valjar pa zemljo zravna in prišine prst k semenu, ki bo skoro gotovo ozelenelo, če je kaljivo. Naj se ti ne zdí škoda nekaj kron dati za umetno gnojilo, ker se stroški obilno povrnejo. Če ni kalijeve soli je prav dober tudi pepel.

Za peso pride precej krompir. O tem je nepotrebno kaj več pisati, ko je krompirjev pomen za ljudi in živino dosti znan. Če bomo hoteli imeti debele prašiče, bo treba veliko krompirja. — Žita le za potrebo, pese pa krompirja pa kolikor največ mogoče.

V zadnjem času se vedno bolj spoznava važnost turšice. Še nikdar ni imela take cene, kakor letos. — Kakor znano, je bilo na Ogrskem in v balkanskih deželah zelo malo turšice. Tovarne za špirit v severnih deželah so morale letos špirit iz turšice delati, ker je bilo krompirja premalo. Zato se je torej turšica tako nenavadno podražila. Skoro gotovo bodo tovarnarji tudi pozneje še turšico za špirit rabili, ker se jim je letos prav dobro izkazala. Cena turšice bodo gotovo padle, pa ne toliko, da bi se pridelovanje dobro ne izplačalo. Izmed vseh žit, prinese dobro obdelana turšica gotovo največ prideika. Kjer raste rdeča detelja, se sadi ali seje turšica šele na rdečo deteljo. Na Dolenskem sejejo po rdeči detelji splošno ono drobno turšico — činkvantiin, ker menijo, da bi debelozrna več ne dozorela. Sejal sem že več let debelozrno na rdečo deteljo, pa mi je vselej dobro dozorela. Pridelka da na istem prostoru najmanj še enkrat toliko. Turšica mora imeti veliko hlevskega gnoja in precej superfosfata. Oni zadelani kiji, ki imajo do vrha zrnje in ona temnozelenela stebila so gotov dokaz, da se je gnojilo s superfosfatom, da je torej na njivi zadosti fosforne kisline. Kako se po turšici prašiči debelijo, je tudi znano. Torej veliko debelozrne turšice!

Pri natančnem opazovanju so tudi spoznali, da je prav dobro zgodaj izorati in pozneje saditi ali sejati, da se njiva popred pripravi in gnoj bolj zagnije. Boljši posestnik na Češkem je za lansko peso nekaj izoral že oktobra 1910, nekaj lani januarja, nekaj februarja, nekaj pa šele marca, ker mu je vreme precej nagajalo. Peso je sejal vso na en dan meseca aprila. Njiva, ki je bila najpred izorana, je veliko prej ozelenela in bila vedno najlepša. Druge so se tudi ravnale natančno po vrsti izoranja. Čim pred je bila njiva izorana, lepšo peso je imela in manj je trpela vsled hude suše.

Skusil sem deloma to tudi sam. Pognojil sem njivo še jeseni in jo spomladi izoral. Ravno na tej je bila najlepša pesa. Ker je letos za zgodnje ora-

nje zelo ugodno vreme, bi kazalo, da zgodaj gnoja napelješ in izorješ, pozneje pa obseješ ali posadiš. Čim pred se njiva za rastlino pripravi, boljše je. Za važnejše rastline tako priporočajo jeseni globoko preorati, spomladi pa le lahko zgornjo brazdo orati. To je najboljše, da je prst prav nežno rahla, kakor je ugodna za rastlino.

Izkazalo se je tudi, da se pri nas še na močni zemlji preplitvo orje, da rastline zadosti hrane ne dobe. Preveč ljubimo lahko delo in malo truda. Seveda je potem tudi malo jela. Do 20 cm se bi moralo najmanj globoko orati in potem dobro prebrnati. Žito ne bi tolikrat padlo, ko bi bila rodovitna plast večja, da bi moglo močne korenine napraviti; krompir res ne sme biti globoko podoran, ker drugače ven ne pride, ljubi pa vendar globoko izrahljano zemljo. Če je zemlja dobro pripravljena, se bi mogel krompir tudi v jamice saditi.

Prebrnajte vsak svoje travnike. Brana zaleže za dober gnoj. Tudi žitu boš zelo ustregel, če njivo dobro prebrnate.

S kmeti sem se pogovarjal o novi metodi Rusa Demžinskija, ki uči, da naj se žito v vrsto seje in potem okoplje s strojem ali vsaj dobro prebrnata. Vsako zrno rodi potem veliko več klasov, ki so prav dobro razviti. Domači ljudje so mi povedali, da že davno vedo, da se mora žito redko sejati in nele enkrat, ampak večkrat prebrnati. Napravi se prav lepo klasje. To lahko povsod poskusite. Dvakrat se lahko vsako žito prebrnata.

Lani je pri krompirju zelo veliko šibelj rja končala. Neki posestnik je spomladi po njivi v brazde zasejal zveplovega cveta. Povsod okoli se je rja poznala, pri njem se je krompir posebno lepo razvijal. Brez skrbi tudi to lahko poskusite. Skopani krompir sem že drugo leto zveplal. Prav nobeden ni segnil. Isto je bilo pri pesi.

Gnojne jame.

Zadnji članek o kapnicah so ljudje prav z zanimanjem brali. Kakor slišimo, so mnogi precej sklenili, da jih bodo pomladi napravili. Tako je prav, gospodarji! Kar mora biti pri gospodarstvu, naj se precej in brez obotavljanja izvrši.

Za vsakega gospodarja je pa vsaj ravno tako, kakor naprava kapnice, potrebna naprava dobre gnojne jame. Če krava pri gobcu molze, daje polje, ako vreme ne vpoštevamo, sad po gnojenju. Daj polju dosti dobrega gnoja, pa boš imel obilo pridelkov. Spomladi pa gnoja le prehitro zmanjka, ko ga začne gospodar na njivo voziti. — Da boš imel vedno zadosti gnoja, napravi še letos gnojno jamo. — Kakor veš, se

gnoj v zemlji razkroji in daje s tem hrano rastlinam. Razen prsti ima hlevski gnoj vse glavne redivne snovi: kalia, dušik, fosforno kislino in apno. Če je bila krma dobra, ima gnoj več redivnih snovi v sebi, če je bila slaba pa manj. Računa se, da ima 100 kg dobrega hlevskega gnoja pol kilograma dušika v sebi, ki pa kaj rad izpuhti še predno v zemljo pride. Fosforne kisline je v gnoju enčetrtil kilograma. Za dobro rast je to premalo. Pametni gospodar bo prav vsem poljskim rastlinam, posebno pa pesi, krompirju, turšici, fižolu in detelji, privoščil malo superfosfata. Kalija je v 100 kilogramih hlevskega gnoja pol kg.

V gnojnici je pa v 100 kg 1 kg dušika in 16 kalija. Sam torej vidiš, da je sod gnojnice več vreden kakor voz dobrega gnoja. — Če hočeš torej več pridelati, moraš boljše gnojiti. Najboljši in najcenejši gnoj imaš v svoji gnojnici. Videl sem, da so gospodarji, ki so napravili gnojno jamo z malo porabo superfosfata še enkrat toliko pridelali, kakor popred na istem polju in z istim delom. Marsikdo je že skusil, kako se pozna gnojnica na travniku, pri pesi, krompirju ali turšici. Na travnikih se pri rabi gnojnice še enkrat toliko mrve pridelata, kakor brez nje. »Bijo napravil, pa manjka drobiža.« Koliško stane gnojna jama?

Betonski tlak z malimi jarki v hlevu napraviš za 80 do 100 K, če svoje delo poceni računaš. Jama samo napraviš prav laliko za 80 K. Kako naj pa bo velika? Ko sem jo sam delal, so svetovali strokovnjaki, da naj se vzame za vsako odraščeno živino 1 kubični m to je za 1000 l prostora, za mlado pa le 500 l, kar zadostuje. Naredi vendar večjo. Če boš rabil gnojnico, boš vsega več pridelal, boš imel več živali in gnojna jama bo premajhna. Za prašiče, od katerih naj se gnojnica vselej odtaka v gnojno jamo, naj se računa 6 do 800 l na glavo. Boljši je malo večja kakor premajhna. Toda kako naj to izračunim, koliko meri gnojna jama. Račun je prav priprost. Množi dolžino s širino in to število z višino. Če je jama 2 m visoka, široka in dolga, imaš $2 \times 2 \times 2 = 8 \text{ m}^3 = 8000 \text{ l}$, če je jama 3 m dolga 1,5 široka in 2 m dolga imaš $9 \text{ m}^3 = 9000 \text{ l}$ vsebine.

Brez gnojnih jam je vsak hlev slab, vsako gospodarstvo slabo in pomanjkljivo. Ker so gnojne jame za pravi razvoj gospodarstva tako silno važne, bo deželni odbor rednim gospodarjem, ki so hlev prav uredili, napravili gnojno jamo in sod za polivanje gnojnice, rad malo podporo podelil.

Kje naj pa dobimo sod za jamo. Naroči ga kar pri domačem škafarju ali bližnjem pintarju. Veljal te bo z razpršilno pipo vred okoli 12 do 20 K.

Navod pa, kako se delajo gnojne jame in betonski tlak, najdeš v Km. domu prejšnjih let.

Indirektni davki.

I.

V primeri z indirektnimi davki so direktni neznatni. Da bote vedeli, koliko država od teh vijakov dobi, vam bom danes indirektno davke v številkah povedal.

1. Užitnina je proračunjena pri nas za letos na 391,947.000 K, lani le 380,237.400 K. Od posameznih vrst pride 96,5 milijonov davkov od žganja, 73 milijonov od piva. Vinski davek od vinočeta znaša 13,8 milj. Od same pijače torej dobi država na leto 183,3 mil. davka. Če pa računamo zraven še 5,6 milj. posebnih doklad na pivo v Trstu in na Dunaju, donaja pijača 188,9 milj. Sladkorni davek, ki ga pobere država pri tovarnah od izdelanega sladkorja, znaša 150 milijonov. Mesni davek znaša 17,25 mil. Mineralno olje, to je petrolej, donaja 23,6 milj. Ljudje najbolj čutijo davek na meso, ko se povsod kregajo nad veliko draginjo. Kakor številke povedo, se pa največ na sladkorju, žganju in pivu zapravi. Še vino je v primeri z drugimi potratami in potrebni mi jedmi nedolžno s 13 milijoni donosa za finančnega ministra.

2. Carina je proračunjena na 175,620.000 K. To so davki, kateri se morajo plačati od tujih pridelkov, ki se k nam uvažajo. Največ tega davka pride na kavo, veliko prineso tudi stroji, tuje tkanine in dr. Carina se zelo hitro množi. Leta 1908. je znašala carina 156,473.814, leta 1909 že 177,918.977 in 1910. leta 178,834.635 K. S tem davkom je pa še posebna težava. Carina se porabi za skupne stroške cele države, torej tudi za Ogrce, po natančno določeni delih. Ti so: skupni stroški za vse vojne potrebe, potem Bosna in Hercegovina ter naši zastopniki po drugih državah. Mažari imajo čisto malo carine. 1908. leta 21,650.368 K, 1909. leta 37,186.418 K. Sama Bosna je imela 1910. 1.360.563 K carine. Seveda so Ogrci drage volje pripravljene te naše davke za vojaške namene porabiti.

3. Sol bo vrgla državi letos 47,673.000 K. Prideluje se v Primorju iz morske vode v salinah, v severnih deželah se pa koplje v zemlji kakor ruda. Pri nas se rabi večinoma morska sol, ki se prideluje na Primorskem v vrednosti treh milijonov kron in v Dalmaciji za 903.060 K. Največ pridelata soli Galicija, za 17,187.000 K. Gor. Avstrija za 16,4 milj., Štajerska za 3,5 milj., Solnograška za 3,17 milj., torej nima po vsej pravici svojega imena kakor slana dežela. — Poraba živinske soli se je zelo razširila. Šele nekaj let se rabi ta sol, pa bodo prodali letos za 3,15 milj. tega blaga. Vsi stroški za uradništvo, delavce, stroje in hiše, znašajo 15,560 tisoč K. Državi prinese monopol soli čistega dobička čez 32 milijonov. Še čudno, da ne pride kakemu ministru na misel tudi sol podražiti. Kadar bo vse drugo izrabljeno, pride prav lahko tudi o soli vsled večje državne potrebe tak predlog na vrsto.

4. **Tobak** bo založil državo z 312 milijoni kron, torej bo dal štirikrat toliko, kakor ves zemljiški davek v Avstriji. Človek bi kmalu ne verjel lastnim očem, da se bo ob sedanji draginji, ko denarja manjka in se vsi stanovi pritožujejo, da imajo pre malo dohodkov, čez 300 milijonov brez vsake koristi poglavo v zrak! Pogledal sem bolj natančno, koliko se pokadi tobaka po posameznih deželah, bodisi v fajfah, cigarah ali cigaretah. Videl sem, da niso povsod kadivci enako hudi. Pokadijo pa po avstrijskih deželah takole:

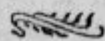
Nižja Avstrija z Dunajem	80.696.650 K
Gornja Avstrija	9.394.080 „
Solnograška	2.818.050 „
Štajerska	15.559.120 „
Koroška	4.321.040 „
Kranjska	4.299.690 „
Primorska	13.720.280 „
Tirolska in Vorarlberška	11.501.320 „
Češka	82.807.500 „
Moravska	24.289.300 „
Sleska	11.579.630 „
Galicija	43.827.150 „
Bukovina	4.471.700 „
Dalmacija	3.202.590 „

Med najhujšimi tobakarji torej nismo, med zadnjimi pa tudi ne. Toda 4 milijone v naši revni deželi za tobak na leto, je vendar malo preveč. Na vsakega človeka pside povprečno čez 8 K tega zakajenega davka.

Dohodki tobaka se pomnožijo še za 58 milj. upravnih dohodkov, da znašajo skupno 318.288.100 K.

Stroški tobaka so tudi precej znatni: vsi tobačni uradniki dobe 5.515.700 kron. Tujega tobaka se kupi za 40 milijonov kron, doma se ga pridelava za 21.503.000 K, delavci vzamejo 44.425.000 kron, vse opalte pa 3.934.800 K. Skupni stroški bi znašali 114.315.800 K, tako da ima država čez 200 milijonov čistega dobička pri tobaku. Ko je lani finančni minister tobak podražil, so tobakarji močno zagodli, da tako dragih cigar ne bodo kupovali. Zdaj se zopet povsod hvalijo, kako dobro gredo cigare izpod rok. Menda se tobakar ravno tako pogosto spreobrne, kakor pijanec.

5. **Loterija** je donesla skupno 26.002.150 K. Ljudem se je pa izplačalo za dobitke 19.150.000 K, torej le dobra polovica. Navadno nosijo v loterijo le največji reveži svoje groše, ki včasih kako ambo zadenejo, da jih loterija še bolj nase priklene, dobička pa splošno nobeden nima od tega. Minister je pa le zadovoljen, ker mu donaja čez 14 milijonov čistega.

Dajte nam čevlje!

V zadnjem času smo brali, da so se ljubljanski obrtniki pritožili, ker izdelujejo v prisilni delavnici tudi čevlje. Notri v delavnici so delomožni ljudje, veliko tudi zanemarjenih otrok, ki se niso naučili od starišev korist-

nega dela. Ako se posreči, jih v mladosti navaditi na pošteno delo, bodo morebiti enkrat poštene ljudje, če ne, se bodo potepali okoli in živeli na stroške ljudi, pogosto z beračenjem in krajo, na starost pa pridejo na občino, ki mora za take lenuhe vedno plačevati. Gotovo gre splošna korist pred malo zasebno škodo.

Naučiti se pa morajo notri onih rokodelstev, katere bodo zunaj najbolj rabili. Na deželi je veliko pomanjkanje mizarjev, toda neprimerno večje je pomanjkanje čevljarjev. Otroci po cele tedne in mesece ne morejo v šolo, ker gospodar ne more delavca dobiti. V delavnikih hodijo mnogi odrasčeni skoro bosi. Usnje imajo, denar imajo, toda nikogar ni, ki bi naredil obutev. Nad vaškimi čevljarji je tak pritisek, da se mora vsem obljubiti: »Precej, precej! V ponedeljek gotovo pridem.« Toda mine drugi, tretji, tudi deseti ponedeljek, toda čevljarja še vedno ni. Pomanjkanje obutve je tudi eden izmed vzrokov, da ljudje na kmetih pozimi tako bolehalo.

Glavarstva pa kaznujejo brez usmiljenja vsakega, kdor hoče in zna delati, če nima obrtnega dovoljenja. Kazen je navadno že precej občutna. Nekateri se kaznujejo že prvič za 5 kron, ker so hoteli bosim revežem pomagati do obuvala. Seveda je paragraf mrtev za izseljevanje, pomanjkanje delavcev in potrebe ljudstva.

Po pameti se ne more zameriti mestnim obrtnikom, ako varujejo svoje koristi in hranijo, da bi jim kdo v škodo hodil. Pozimi, ko je na deželi največja sila za čevlje, primanjkuje v mestih čevljarjem dela.

Da se bodo oni varovanci ali gojenci naučili poštenega rokodelstva, naj le delajo čevlje, pa ne za Ljubljano, ampak za deželo. Povsod se bo dobil trgovec, ki bo rad proti zmernemu dobičku prodajal na kmetih dobro narejene čevlje. Sicer se prodaja povsod tudi tovarniško blago. Znano je pa tudi, kako je tako tovarniško blago navadno narejeno, kakšno usnje in kakšne podplate ima. Na kmetih rabimo veliko dobro narejenih čevljev po nizki ceni. Ako jih more prisilna delavnica proizvajati, bo to za kmete velika dobrota. Vsak kdor bi take čevlje kupil, bi bil prepričan, da dobi res zanesljivo blago. Morebiti bi bilo dobro, ko bi napravila županstva take prošnje na deželni odbor.

Avstrijsko žito leta 1911.

C. kr. ministrstvo za poljedelstvo je izdalo statistiko o pridelku žita v letu 1911. Iz tega posnemamo, da je bilo v letu 1911. posejanih s pšenico, ržjo, ječmenom, ovsom, koruzo 6.511.762 ha, to je 61,3 % vsega polja. Na tem prostoru se je pridelalo 134.081.002 hl. ali 84.405.891 meterskih stotov žita.

Povprečno na ha	Pridelanih		Posejanih ha	Vrsta žita
	hl	m. st.		
17-1	16.024.806	20.744.130	1.315.000	Pšenica
13-2	26.448.069	37.006.661	2.021.345	Rž
13-1	16.201.853	24.450.573	1.006.677	Ječmen
14-8	22.690.392	47.625.046	1.878.068	Oves
12-1	3.031.201	4.104.502	300.592	Koruzna
10-1				

Leta 1910. je bilo posejanih 6.570.875 hektarov, kar je prineslo 83,1 milijona meterskih stotov žita.

Glede Kranjske nam statistika kaže sledeči rezultat:

Povprečno na ha	Pridelanih		Posejanih ha	Vrsta žita
	hl	m. st.		
12-6	252.808	334.980	29.507	Pšenica
9-5	98.849	143.722	12.719	Rž
7-8	74.195	118.240	9.808	Ječmen
7-6	116.636	254.759	12.569	Oves
9-3	116.000	174.526	12.546	Koruzna
9-3				

Leta 1910. je bilo posejanih 74.159 ha, ki so rodili 900.585 hl žita.

Glede količosti je najbolje obrodila pšenica. Medtem ko je leta 1910. prišlo na 1 ha 8 meterskih stotov, je prišlo l. 1911. na 1 ha 9,5 meter. stotov. Najslabše je obrodila koruzna. Leta 1910. je prišlo na 1 ha 13,6 meter. stotov koruze, lani pa le 9,3 meter. stotov.

Glede kakovosti je najboljša pšenica. Leta 1910. je tehtal 1 hl pšenice 72,5 kg, letos pa tehta 75,5 kg. 1 hl rži je tehtal leta 1910. 67,6 kg, leta 1911. pa 68,7 kg. 1 hl ječmena je tehtal leta 1910. 61,9 kg, leta 1911. pa 62,9 kg.

Slabši kakor predlansko leto je lanski oves. 1 hl tehta l. 1911. 458 kg, l. 1910. pa 465 kg. Najslabša je koruza. Leta 1910. je tahtal 1 hl koruze 68'6 kg, lani pa 67 kilogramov, torej 1'6 kg manj.

Pšenica je najboljša obrodila na Češkem, kjer pride na 1 ha 16'1 met. stot. pšenice, najslabše na Predarlškem, kjer je prinesel 1 ha 8'1 met. stot. Najbolj težka je Gornje Avstrijska, kjer tehta 1 hl pšenice 79'7 kg, najlažja na Predarlškem, kjer tehta 1 hl 66'9 kg.

Rž je najbolje obrodila na Južnem Tirolskem, kjer je dal 1 ha 17'1 met. stot., najslabše na Predarlškem, kjer je 1 ha obrodil 5'5 kg. Najtežja je južno-tirolska in goriška, kjer 1 hl tehta 73'6 kg, najlažja predarlška, kjer 1 hl tehta 63'5 kg.

Ječmen je najbolj obrodil na Češkem, 1 ha 18'2 met. stot.; najslabše na Predarlškem 1 ha 5'8 met. stot. Najtežji je moravski, 1 hl 70'7 kg; najlažji gorenje-avstrijski, 1 hl 56'6 kg.

Oves se je najbolj obnesel v Bukovini, 1 ha 16'1 met. stot., najslabše v Dalmaciji, 1 ha 3'8 met. stot. Najtežji je dolnjeavstrijski, 1 hl 49'5 kg; najlažji na Solno-graškem, 1 hl 28'8 kg.

Koruza je najbolje obrodila na Češkem, 1 ha 34'3 met. stot., najslabše v Istri, 1 ha 3'8 met. stot. Najtežja je na Češkem, 1 hl 77'9 kg, najlažja na Kranjskem, 1 hl tehta 67 kg.

Povprečno je obrodil v Avstriji 1 ha 13'2 met. stot. pšenice in tehta 1 hl 77'2 kg. Rži je obrodil 1 ha 13'1 met. stot., 1 hl tehta 71'3 kg. Ječmena 1 ha 14'8 met. stot., 1 hl tehta 66'3 kg. Ovsu 1 ha 21'1 met. stot., 1 hl tehta 47'7 kg. Koruze 1 ha 10'1 met. stot., 1 hl tehta 72'8 kg.

Živinoreja na Francoskem.

Zadnje štetje na Francoskem je zopet pokazalo, kako tam napreduje tudi število živine. Našteli so: 3.197.720 konj, 192.740 mul, 360.710 oslov, 14 milijonov 532.050 goved, med temi je bikov 269.270, volov 1.889.660, krav 7 milijonov 596.250, mlade živine 2 milijona 804.180, telet 1.972.670. Ovac so našeli 17.100.760, prašičev 6.900.230, koz 1.417.710. Francoska ima veliko živine. Čisto jasno pa vidimo, da se pred vsem redijo krave. Kmetje so prišli do spoznanja, da se izplača pred vsem le mlekarstvo. Volov imajo toliko, kolikor jih ravnajo za vprego potrebujejo. Samo pitanje se ne izvršuje več v takem obsegu kakor prej.

Tudi tam so bili mnogi nasprotni mlekarjem, ker so mislili, da se bo kmečko ljudstvo samo preslabo hranilo. Pokazalo se je ravnajo nasprotno. Kjer so mlekarne razvite, kmetje najboljše shajajo, bolje je polje obdelano, živina lepa in hrana ljudstva zadosti dobra. Nam je to prav lep opomin, da jih v ti smeri posnemamo.

Tržni pregled.

Ker so se tuje banke branile avstrijsko državno posojilo sprejeti, je poskusil finančni minister srečo doma. Avstrijski kapitalisti so bili pripravljeni prevzeti do štirikrat toliko državnega dolga, kakor je minister denarja potreboval. To je gotovo dobro znamenje, ki nam priča, da je tudi v Avstriji precej denarja. Ravno to opazamo tudi še v drugih pojavih. Še leta 1903 je bilo 6808 milijonov našega državnega dolga, torej velika večina, na tujem, posebno na Nemškem, Francoskem, v Belgiji, v Holandiji. Zdaj imamo 12 milijard to je 12.000 milijonov dolga, toda od tega denarja je komaj peti del v tujini. Večino obligacij imajo naši bogatini. Nasprotno je pa veliko našega denarja na tujem. Letos so posodili Kitajcem 7 milijonov po 7'3 odstotka. Ti seveda niso dobili denarja, ampak le Škodove kanone iz Plzna. Banke so osnovale velike tovarne s svojim denarjem. Da se denar visoko obrestuje, se morajo izdelki tovarn dobro prodati. Kamor denar posodijo zahtevajo, da morajo vzeti tudi izdelke od tistih tovarn, kjer so banke vdeležene s svojim kapitalom. Za kmeta to ni slabo. Če imajo tovarnarji in delavci dober zaslužek, bo tudi kmet svoje pridelke dobro prodal.

Državni dolgovi, katerim pravimo obligacije, imajo pa pri nas zelo nizko vrednost. Če vzamemo 100 K gotovine, sedaj vplačane, obrestuje Francoska ta dolg po 3'14 odstotka, Angleška 3'22 odstotka, Nemčija 3'64 do 3'82 odstotka, Laška 3'55 odstotka, Ruska 4'19 odstotka, Avstrija 4'42 odstotka, Portugalska 4'35 odstotka, Argentinijska 4'6 odstotka, Turška 4'5 odstotka.

V zadnjem času so se zopet zelo povzdignile razne akcije bank in tovarnen.

Cene goveje živine se niso dosti izpremenile. Vedno bolj se kaže, da imamo za domači trg zadosti blaga na Avstrijskem in ni v resnici potreba tujega uvoza. Dne 19. februarja so prignali na dunajski trg 2321 volov, 769 bikov, 821 krav, 18 bivolov, skupno 3929 glav.

Prodajali so: vole (nemške) Ia. 99—108, IIa. 89—98, IIIa. 80—86, izjemno do 122; ogrske sive (z velikimi rogmi) Ia. 94—100, IIa. 84—92, IIIa. 78 do 83; ogrske pisane Ia. 101—116, IIa. 90 do 100, IIIa. 80—88, izjemno do 124; gališke Ia. 102—112, IIa. 90—100, IIIa. 84—88, izjemno do 126; bike Ia. 92—98, IIa. in IIIa. 82—90; krave 82—94.

Cene so padle za 1—2 K, kar je malo čudno za pust.

Prašičem je zelo pomagal sneg, ki je padel po Svečnici. V onih viharjih dneh niso mogli od daleč pripeljati prašičev, ker so imeli tovarni vlak velike zamude. Komaj polovica navadnega štocija je prišla na trg. Cene so poskočile do 16 vin. pri kg žive teže. Zdaj so šle sicer na mah nazaj, pa ne veliko, ker povsod manjka lepega bla-

ga. Dne 20. februarja so plačevali na Dunaju debele ogrske 126—130, srednje 116—124, stare in lahke 108—115, moravske lahke 106—116, gališke 102 do 112. V Ljubljani so se prodali 126 do 128. Ker povsod manjka krme, ni več veliko prašičev na prodaj. Mladiči so precej dragi, vendar jih je več, kakor smo pričakovali.

Mlečni izdelki imajo še vedno prav dobre cene, kar ni čudno, ker je v nekaterih krajih živinska kuga krave tako oslabila, da niti polovico navadne mrczine mleka niso od njih dobili. Pravi emendolski sir se plačuje po po 245 (brez carine), naš polemendolec 195—200, grojer 178—182. To so cene, pri katerih se mora sirarstvo dobro izplačati.

Dobro maslo se prodaja po 330 do 420, domačega blaga manjka. Dansko maslo se prodaja na Dunaju po 365. Primorska mesta imajo v zadnjem času zadosti mleka. Vedno bolj se kaže, da se bodo morali vsi razumni gospodarji še bolj mlekarstva poprijeti.

Žitne cene odnehujejo. Zdaj prihaja osobito žita iz Kanade in Argentinijske, ki je pa bolj slabo. Naši pšeničarji se ameriška ne da primerjati. Januarja so v Argentinijski štrajkali železničarji, da ni bilo mogoče pšenice naprej spraviti. Evropske dežele nimajo posebnega pomanjkanja. Dosedaj se je letos 250.000 vagonov pšenice manj pripeljalo v Evropo, kakor do istega časa lanskega leta. Sama Ruska je pri tem zaradi slabe žetve najbolj prizadeta. Prodala je 220.000 vagonov manj. Če računamo 1 q le po 16 K, so dobili ruski kmetje 352 milijonov kron za žito manj kakor lani. Žitne cene bodo šle gotovo nazaj, če ne bo posebno slaba letina.

Dne 20. januarja so prodajali na Dunaju najboljšo ogrsko pšenico 25:40—26:10 banaško 25—25:60, slovaško 24:20—25, moravsko 23:60 do 24:10. Našim gospodarjem ni znano, da je pšenične cene zelo povzdignil pred leti ameriški večkratni milijoner Paten, ki je na tisoče vagonov žita pokupil in ga ni pustil prodati. Ker ni bilo blaga, so šle cene naprej. Takrat je tudi Paten prodal. Zdaj je menda nekaj milijonov izgubil, pa se je pri bombažu odškodoval, da mu ni sile. Kmetom, ki pšenico prodajajo, je pa vendar pomagal.

Rž so prodajali po 21:70—22:30. Moravski ječmen 23—24, navadni 20:50—21:20. Ogrska turšica 19:80 do 20:30, oves 21:80—22:30. V Njujorku so prodajali pšenico po 19, v Čikagi 18:50, v Odesi 18:20. Zdaj kažejo setve po cellem svetu dobro, snega ni, žito je dobro prezimilo, da prav z zaupanjem čakajo nove letine.

Nenavadno so letos jajca draga. V mestih so jih plačevali 10—14 v.

Železni kartel je zopet podražil železo za 1 K 50 vin. pri stotu. Izplačevali so akcijam po 40 odstotkov za eno leto, pa jim še ni zadosti. V Ameriki je železo na debelo 1 kg 5—6 vin., pri nas blizu 20 vin. In vendar mora-

jo v Ameriki delavcem veliko višje plače plačevati. To je pravo odiranje najprej države, ki rabi največ železa za železnice in vojsko, pa tudi kmetov, ki morajo imeti železno orodje in stroje. Tovarnarji pravijo, da so morali to storiti, ker so se cene tudi drugod podražile. Splošno se zahteva, da naj država zmanjša carino in reši sebe in reževe pred temi oderuhi.

Kako se s sladkorjem dela, smo že poprej pojasnili. Najboljši odgovor bi bil, ko bi polovico sladkorja manj porabili. Bi videli, kako bi se kartelisti hitro udali.

Iz petrolejnega kartela je izstopila ena tovarna, ki pravi, da ima premalo zaslužka. Država ima samo vrelec petroleja v Drohobicu. Obljubila je, da bo ovirala tuj uvoz, toda tovarnarji ne smejo petroleja na debelo čez 35 K 1 stot prodajati. Ker vse cene povisuje, so mislili ti reževe, da imajo premalo zaslužka. Prosili so državo, da bi smeli vsaj po 38 prodajati, toda minister je bil trd in ni dovolil. Zdaj se ruši kartel. Pravi poznavalci razmer pa pravijo, da hočejo zvite buče na ta način državo prisiliti, da jim dovoli dražje petrolej prodajati.

Ker so krmila letos tako draga, se godi tudi vedno več sleparij. V zadnjem času so dobili notri stare žeblje, zdobljeno železo in luskine hroščev. V nekaterih krmilih je bilo 8—10 odstotkov ničvrednih snovi. Treba bo doma pridelovati dosti prstine in pa koruze, da ne bomo več od tujih spekulantov odvisni.

Hrastov les je letos zelo drag. Nekateri prekupci hočejo kmete pri tej kuščiji dobro opehariti. Bodite previdni!

Med žlindro in fosfatom je nastala vojska za obstanek. Žlindra hoče fosfat kot nepotreben izpodrinuti, tovarnejo na vso moč priporočajo tudi za pomladno setev. Dosedaj se je fosfat posebno dobro izkazal.

Srečke v krist, Slov. Straži

Glavni dobitek turskih srečk pri držbanju dne 1. aprila 400.000 frankov. Vaska srečka mora biti izžrebana, najmanjši dobitek znaša 120 K. Turške srečke na mesečne obroke po 4 K 75 vln. še tri druge dobre srečke zraven z glavnimi dobiki skupaj čez milijona kron vsako leto na mesečne obroke po 6 K 25 vln. Pojasnila daje naročila sprojema g. Valentin Trbenčič, Ljubljana, Kongresni trg 19.

Domač gorski tkalec sem,

in pošiljam razno blago

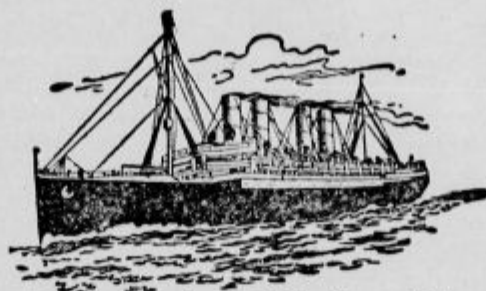
40 do 50 metrov za ceno K 18 do 22 po povzetju, zajamčeno pralnih barv, brez lib

KANAFASA TKAN. BARHENTA
PLATNA OKSFORDA
KRISETA BRISAČ
PELENA FLANELE
za krila CEFIRA za bluze

1 tucat težkih, čisto volnenih brisač, 110 cm dolg, 60 cm šir. K 7,-, sedaj K 6-50.

Vse zelo močno izčelano, zelo lepo, trpežno, pošilja

Fr. Maršik, domači Čes. Čerma pri Nachodu, tkalec Češko. 119

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko

je s cesarskimi brzoparniki

„Kronprin essin Cäcilia“
„Kaiser Wilhelm II.“ — „Kronprinz Wilhelm“
19 „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Podrobna pojasnila in potreben pouk da vsakomur

EDVARD TAVČAR, Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 35, nasproti stari Tišerjevi gostilni.

Najcenejše in najbolj učinkujoče odvajalno sredstvo!

Filipa NEUSTEINA
poslajene odvajalne kroglice

(Neusteinove Elizabetne kroglice)
Pred vsemi drugimi podobnimi izdelki imajo prednost te kroglice, prosti vsakli škodljivih primesi, vsprabljajo se z največjim uspehom pri boleznih v spodnjem delu telesa, lahno odvajajoče, kri čisteče; nobeno zdravilno sredstvo ni ugodnejše in obenem povsem neškodljivo, da bi preprečilo izvor premočnih bolezni. Radi poslajene oblike jih radi uživajo otroci. Skatljica s 15 kroglicami stane 80 vln. ovoj 8 skatljic, torej 120 kroglic, stane le 2 K. Če se pošlje naprej K 2-45, se pošlje franko 1 ovoj. 3250

Svarilo! Najno se svari pred ponarejanji. Zahtevajte Filipa Neustaina „odvajalne kroglice“. Pristne le, če nosi vsaka skatlja in navodilo naico zakonito varstveno znamko v rdeče-črnem tisku „Sv. Leopold“ in podpis „Filip Neustain, Apotheke“ Naše trgovsko sodniško zavarovanje embalaže morajo imeti našo trdko

Filipa Neustaina lekarna
„pri sv. Leopoldu“
Dunaj, Plankengasse 6.

Zeloge v Ljubljani: Rihard Sušnik, lekarnar, in v več drugih lekarnah.

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higienična razstava na Dunaju 1906:
Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.

Povzroča slast do jedi, okrepeča živce, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.

Nad 7000 zdravniških pričeval.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovlje.

CLIMAX motori na petrolej

Najcenejši obrat.

Bachrich & Co.
tovarna za motorje
DUNAJ XIX 6,
Heiligenstädterstr. 61/je.

Najstarejša specialna tovarna motorjev za dvotakten motorje na surovo olje.

Najboljša češka tvrdka.

Ceno posteljno perje!

S. Benisch

1 kg sivga, dobrega skučljenega 2 K; polskega 2 K 40; prima polbeloga 2 K 80; seljska 4 K; beloga puha 5 K 10; 1 kg izradno finega, snežnobeloga, skučljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha 6 K; 7 K; beloga puha 10 K; najfinejši prani puh 12 K. — Pri 5 kg se pošlje franko.

Dovršene napolnjene postelje

iz zelo gostega rdečega, modrega, belca ali rumenega nanking-biana, 1 pernice 150 cm dolga, 120 cm široka z 2 blazinama, vsaka 90 cm dolga, 6 cm široka, napolnjena z novim, sivim, zelo trpežnim, puhastim posteljnim perjem 16 K; s palčnikom 2 K; s puhom 24 K; pasamezan pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine 3 K, 5 K 50, 4 K; pernice 20 cm dolga, 14 cm široka, K 13, 14 K 70, 17 K 80, 21 K; blazine 90 cm dolga, 70 cm široka, 4 K 50, 5 K 20, 5 K 70; spužna pernice iz močnega, pasamezan gradla 150 cm dolga, 110 cm široke, 12 K 50, 14 K 80. Pošilja proti povzetju od K 12, višje franko. Zamena dovoljena, za nepovoljno denar nazaj.

Cenik zastoj la franko. 2400

S. BENISCH, v Dešenici štev. 71, Češko.

? Kateri

kavin pridatek naj kupim?

Izbira je res težka, — kajti toliko ponudb človeka naravnost zbega?

Kaj rabite Vi, gospa soseda?

— Jaz? — Jaz sem in bom ostala pri preskušenem

pravem: **Frankovkem**: pridatku za kavo s kavinim mlinčkom;

od tega zadostuje: manjša; množina, on povzroči najlepši, zlatorjavji, čisti zvretok, torej močno, slastno kavo!

Vam je li slabo?

Imate bolečine v želodcu?
Glavobole? Omotico? Zaprtje?

Poskusite

Orkeny-jeve „rastlinske kroglice“, katere so iz ciane edino iz rastlinskih izvlečkov, ne vsebujejo nikakih škodljivih sestavin in so torej najzanesljivejše

odvajalno in kričistilno

domače sredstvo. — Urejujejo prebavo, napravijo red v želodcu in čreveh, vzbujajo slast do jedi in jih zavoletnega tudi zdravnik radi predpisujejo. Tudi pri zdravljenju debelosti izborne!

Izvirna ška lica 90 vinarjev, 3271
Tri skatljice franko K 2 50

Narčča se po povzetju pri izdelovalcaju **Hugó Orkeny-jevi lekarni v Budapešti, Thokoly-Straße 28, Zaloga: 45.**

Krasno posestvo

se prodaja v Savljah nad Ljubljano, obstoječe iz hiše, gospodarskega poslopoja, steklenega salona, 16 oralov travnikov in njiv, z živim in mrtvim inventarjem. Posestvo je za gostilniško obrt ali za letoviščarje jako ugodno. Cena je 30.000 K. Naslov pove uprava Domoljuba.

Le pr. vporabi od leta 1886 silajno polivalentnega, z znakom

„Seehund“

zakonito zajamčene

2633

čevlji

postanejo

nepremočni, zelo trpežni, mehki in sposobni za tečenje. Izborna tudi za preproge za vozove, konjsko opravo, gornja jermena itd. — Dobi se povsod v škafijah po 50 vin in večjih posodah kjer ne, pri samozastopstvu J. Lorenz & Co., Heu na Češkem in Böhme & Lorenz, Chemnitz, Saško. — Sodba se glasi: Poslijte mi zopet po pošti 1 škafijo gumitrane masti, ker ista je prav dobro za konjsko opravo in za čevlje. Strassó Földvár 1. septembra 1915. Fr Tichy, pivovarar.

Tukaj! največji dobrotnik!

Kri! dosežejo, dobe tisti, ki namesto kave, čaja, kakava, slad. kave, puró-a, somatose, sánatogen-a, redilnih soli, mesnih izvlečkov, zabele za juho, moke za otroke itd., pijo: „Sladin“ to je dr. pl. Trnkóczyja, sladni čaj „Sladin“ Prihrani se pri mleku in sladkorju. Prekosi vse redilne pomočke. Prihrani 50 % pri denarju v gospodinjstvu. — To resno vest izpričujejo poverjena zahvalna pisma. — Zavitki po 1/4 kilograma stanejo 50 vinarjev. Zahteva naj se tudi pri trgovcih. — Sladni čaj se ne sme zamenjati z manj vredno sladno kavo! *.*.*

SLAVNE ZALOGE: v Ljubljani lekarna Trnkóczy (žraven rotovža); na Dunaju v lekarnah Trnkóczy: VIII, Josefstädterstraße 30; III, Radetzkyplatz 4; V., Schönbrunnerstraße 109; v Gradcu: Sackstraße 3.

Ceno Posteljno Perje

1 kg sivega skubljenega K 2.—, boljšega K 2.40, pol belega prima K 2.80 belega K 4.—, finega mehkega puha K 6.—, prvovrstnega K 7.—, 8.— in 9.60. Sivoga puha K 6.—, 7.—, belega finega K 10.—, prsnega puha K 12.— od pet kg naprej franco.

Dovršene napolnjene postelje

iz gostega, trpežnega, rudečega modrega ali belega inlet (nanking) blaga. 1 pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 vzglavnicama, vsaka ca. 80 cm dolga, 60 cm široka, zadostno napolnjena z novim sivim, puhastim in trpežnim posteljnim perjem K 16.—, s pol puhom K 20.—, s puh perjem K 24.— Posamezne pernice K 10.—, 12.—, 14.—, 16.—. Posamezne vzglavnice K 5.—, 5.50, 4.—. Pernice 200 krat 140 cm velike K 13.—, 15.—, 18.—, 20.—. Vzglavnice 90x70 cm velike K 4.50, 5.—, 5.50. Spod. pernice iz najboljšega za postelje 180x118 cm velike K 13.— in 15.—, razpošilja proti povzetju ali naprej vpisčila

Maka Berger Dešenica št. 412 a Češki les. Nikak riziko, ker se zamenjava dovolj ali denar vrne. Bogati ilustr. ceniki vsega posteljnega blaga zastoni, 1117

Le naravnost od tovarniške razpošiljalnice

„SUDETIR“

Krnov št. 42 (avstr. Štirija) kupite 2.32

blago za moške in ženske obteke kakor tudi slesko platnino najboljšo kakovosti po najnižjih tovarniških cenah. Ostanke zelo poceni. Zahtevajte vzorce. Krasnesezijskenovosti

Zasluzek!

2-4 K na dan in stalno s prezetjem lahke pletenine doma. Edino moj stroj za hitro pletenje „Patentheel“ ima izkušene jeklene dele, plete zanesljivo nogavice, modne in športne izdelke. Predznanje nepotrebno. Poduk zastoni. Oddaljenosteškoduje Troški mali. Pom. garanc. tujine slabše. Neodvisna eksistenca. Prospekt zastoni. Pod eije za pospeševanje domačega cel. trgov. sodn. protokoli. Karl Wolf, Dunaj, Mariabf., Seikengasse 4. 109

„CAS“

znanašvena revija, izhaja 10 krat v letu in stane po 5K na leto. Naročnino prejema upravništvo v Ljubliani.

GROZNO

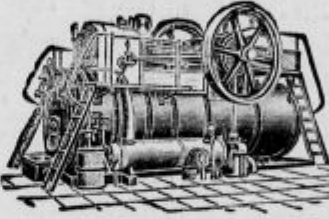
neprijetno je, ako neprijetno diši iz ust inteligentnega, omikanega človeka. Naglo in zanesljivo morete temu odpomoči, ako vsako jutro vporabite nekaj kapljic

LYSOFORM S POPROVO METO

kot desinfekcijsko sredstvo v kozarcu mlačne vode. Ohranja tudi zobovje. Izvirna steklenica K 1.60 v vsaki lekarni in drožeriji. Poskusite! Zadošča za tri mesece. Za nego rok in obraza se priporoča lysoform milo, ker je antiseptičsko in milo. Kos K 1.— se dobi povsod.

Ob suši in pomanjkanju vode so za lastnike vodnih sil patentni vročeparni lokomobili

Henrika Lanz v Mannheimu hitro v obrat spravljivi cenejši, izredno varčno delujoči, za vse vrste kuriva pripravni, rezerva moči.

Avstrijska prodajalna pisarna: Emil Honigmann, Dunaj IX/4, Löbl chgasse 4. Int. telefon 15.594. Obisk inženirja brezplačno.

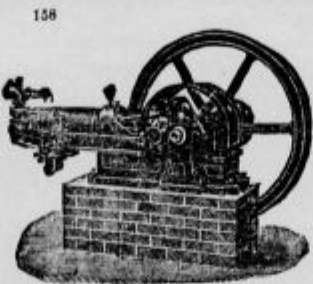
Korenjevo seme domače,

priznato dobro in zanesljivo — ima na prodaj FRANC OBLAK, Sv. Gregor, p. Ortnek; 1 liter velja 70 v; pri odjemu čez 10 l pa po 50 v liter. — Izvrstno peso eckendorfske vrste — domač pridelek — po 80 vin. liter, čez 10 l pa 10 v ceneje. Lepo solato 1/2 l za 80 vin. — Pošilja se le proti povzetju ali če se denar naprej vpošlje. 520

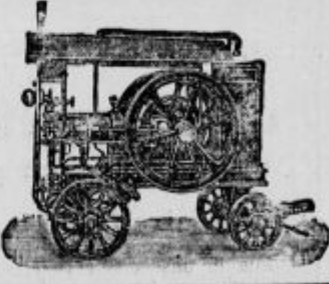
SUKNO,

loden in modno blago za gospode, in dame tovarna sukna

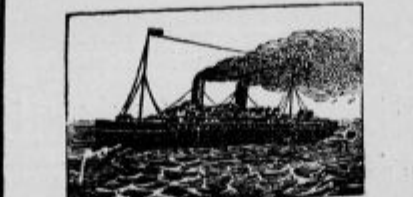
KAREL KOCIAN v Humpolcu, Češko. Vzorec franco. Tovarn. cena.

Motorji. Motorji na surovo olje in z močnim pritiskom od 16 do 20 HP. Obratni stroški 1-1 1/2 vinarja na uro za konjsko silo. Ležeči ali stoječi motorji na bencin, petrolin ali bencol: od 1-20 HP, kakor tudi lokomobili od 2-20 HP. Obratni stroški 5-6 v narjev na uro za konjsko silo. I. WARCHALOWSKI Dunaj, III, Pau usgnasse 3. — Budapešta, VI., Váci-körut 37. Ugodni plačilni pogoji. — Ceniki in obiski odjemalcev zastoni.

Samo 6 dni! Samo 6 dni!

Edino pri ED. ŠMARDĀ, potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 dobiš veljavne vozne liste (šifkarte) za francosko linijo čez Havre v New-York in iz Amerike nazaj v domovino.

Daje po

4³/₄ %

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Kongresni trg 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje - po 4³/₄ % brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 75 v na leto. Rentni davek plačuje društvo samo. Daje tudi svojim članom predujme na osebni kredit, vračljive v 7 in pol letih (90 mesecih ali 390 tednih) v tedenskih, oziroma mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menjice.

Dr. Fr. Dolšak l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik

Prelat A. Kalan l. r.,
predsednik

Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik

2553

Priznано najboljšje vrsti belega
platna za perilo sta:

Planinsko platno po 40 h
in

Gorenjsko platno po 52 h

Pri večjem naročilu popust.

Glavna zaloga v Ljubljani:

„PRI GORENJKI“ Pogačarjev trg št. 3.

Varstvena znamka
„Gorenjka“:

Zahtevajte
povsod!

hadrožno
kocine
po obra-
zu in ro-
kah od-
stranjuje
v 5 mi-
nutah
Dr. A. Rixa
ods' ranjevalec kocin
zaj. neškodljiv, gotov uspeh.
Skatija za K 4 — zadoštuje.
Razpošilja strogo diskretno
Kos. Dr. A. Rixa, Laborat., Dunaj
IX., Berggasse 17/C. 347

Naročajte „Slovenca“

Grand Prix svetovna razstava Paris 1900.

1303

Kwizdov restitucijski fluid

Voda za pranje konj.

Cena: 1 steklenica K 2.80.

Nad 50 let v rabi na dvornih konjušnicah in jahališčih za ojačenje in zopetno krepitev po velikem, trudopolnem delu pri otprnosti kit itd., sposobi konja k izrednemu naporu pri vožnji.

Ilustrovani ceniki zastoj in franko od glavne zaloge

Franc Jan. Kwizda

c. in kr. avstr.-ogr., kralj. rum. in kralj. bulg. dvorni zal., okrož. lekarnar, Korneuburg pri Dunaju.

Naiboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Lenarni promet do 31. decembra 1910
čez 87 milijonov kron.

Lastna glavnica K 608.996 84

Stanje vlog dne 31. decembra 1910
čez 21 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

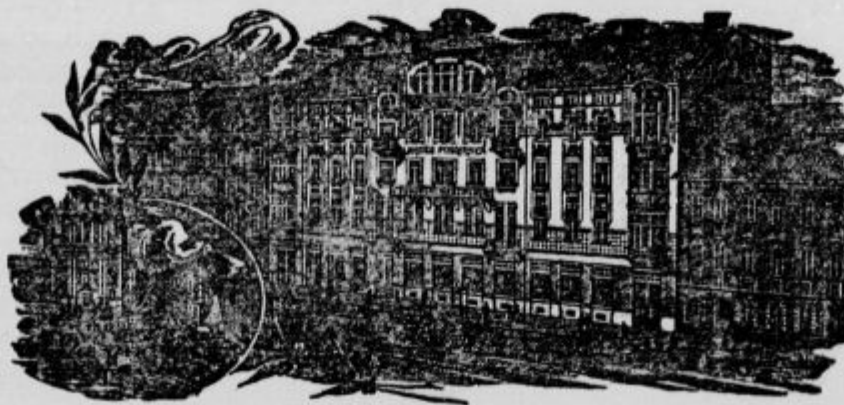
6

Ljubljana, Miklošičeva cesta st. 6, prtiličje, v lastni hiši nasproti hotela „Unlou“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4¹/₂ %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih 4.50 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštno-hran. položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih zadružnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvu) in zastavi vredn. papirjev. Menjice se najkulant eskomptirajo.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik. Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. Dr. Ivan Dermastia, Anton Kobl, deželni poslanec, posestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Marija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, podpredsednik, trg. in obrt. zbornice in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagajnik „Ljudske posojilnice“. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šilbar, župnik na Rudniku.